

DOMAĆE SIROVINE UMEMO UVOZNIH

Poznato je da Jugoslavija raspolaže velikim resursima raznih nemetalnih sirovina koje se po fizičko-hemijskim osobinama ne razlikuju od sirovina koje se danas uvoze iz inostranstva za razne potrebe.

Unazad nekoliko godina čine se određeni napori da se više sredstava izdvoji za istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina u Jugoslaviji. Rezultati koji su dobijeni ukazuju na mogućnost zamene uvoznih sirovina domaćim uz određenu pripremu (najčešće mlevenje i separisanje).

U cilju boljeg sagledavanja uslova kvaliteta pojedinih nemetalnih sirovina, koje se kao dodaci koriste za veliki broj proizvoda, u Saveznom zavodu za standardizaciju je saglasno Zakonu o standardizaciji („Sl. list SFRJ” br. 38/77), urađen Program izrade standarda za nemetalne mineralne sirovine za period od 1977. do 1982. godine i realizacija ovog programa je u toku.

U 1979. godini je započeta aktivnost na pripremi predloga standarda za kalcijum-karbonatna punila, a rad će se nastaviti u 1980. godini. Isto tako radi se i na reviziji ili donošenju standarda za ostale nemetalne mineralne sirovine koji su predviđeni usvojenim Programom.

U nastojanju da zainteresovanim organizacijama proizvođača i potrošača pruži što veći broj informacija o ovoj problematici u biltenu „STANDARDIZACIJA” Saveznog zavoda za standardizaciju pokrenuta je serija članaka. Tako je u broju 11/12/1979. objavljen članak pod nazivom „Kalcijum-karbonatna punila” — autor je Ing. Miroslav PONJAVIĆ, savetnik u SZS, a za brojeve 3/4 od marta/aprila 1980. godine i 5/6 od maja/juna 1980. godine pripremaju se članci u vezi sa mogućnostima primene raznih punilaca u industriji boja i lakova sa posebnim osvrtom na optičke i antikorozijske osobine premaznog sredstva čiji autori su: Mr. Lazar JEVIĆ, dipl. ing. i Borivoje AREŽINA, dipl. ing. iz radne organizacije „DUGA”, Beograd.

Sve interesantne priloge — članke iz oblasti proizvodnje, primene i standardizacije nemetalnih mineralnih sirovina stručnjaka i poznavalaca ove problematike Savezni zavod za standardizaciju je spreman da objavi u narednim brojevima biltena „Standardizacija”.

ANOTACIJE PREDLOGA JUGOSLOVENSКИH STANDARDА, PREDLOGA REVIZIJE STANDARDА I NACRTA NAREDBE O ODREĐIVANJU GRAFIČKE OPREME

Predloge jugoslovenskih standarda koje objavljujemo u ovom broju JUS informacija pripremile su stručne komisije Saveznog zavoda za standardizaciju u čiji su sastav pored stručnjaka Zavoda ušli predstavnici proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova.

Svi tekstovi predloga standarda i predloga revizije standarda su umnoženi i dostavljeni svim članovima komisija — predstavnicima organizacija i institucija da stave svoje primedbe. Danom objavljivanja u JUS informacijama pomenuti predlozi se stavljaju na javnu diskusiju i zainteresovani se obaveštavaju da je:

— rok za dostavljanje primedbi u vezi sa predlozima standarda

i predlozima revizije **15. maj 1980. godine;**

— rok za dostavljanje primedbi na nacrt „Naredbe o određivanju grafičke opreme koja se može stavljati u promet samo ako je snabdevena garantnim listom, tehničkim uputstvom i spiskom ovlašćenih servisa i o najmanjem trajanju garantnog roka za tu opremu” **25. februar 1980. godine.**

Zainteresovani koji nisu primili predloge mogu se obratiti Saveznom zavodu za standardizaciju, odgovarajućoj grupi, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, sa zahtevom da im se isti dostave.

GRUPA ZA RUDARSTVO I METALURGIJU

iz oblasti ruda i koncentrata mangana

JUS B.G8.226 — Metode za ispitivanje hemijskog sastava manganovih ruda. Uzimanje i obrada uzoraka

iz oblasti vatrostalnih materijala

JUS B.D6.255 — Vatrostalni materijal. Pomoćni vatrostalni pribor. Tehnički uslovi

JUS B.D6.355 — Vatrostalni materijal. Pomoćni vatrostalni pribor na bazi kordijerita. Klasifikacija i tehnički uslovi

JUS B.D8.330 — Vatrostalni materijal. Metode ispitivanja. Određivanje srednjeg koeficijenta linearne termičke dilatacije pomoćnog vatrostalnog pribora

GRUPA ZA ELEKTROTEHNIKU

iz oblasti telekomunikacionih kablova

JUS N.C6.006 — Kablovi za radio-frekvencije. Ispitivanje dielektrične čvrstoće omotača kabla (Revizija)

JUS N.C6.007 — Kablovi za radio-frekvencije. Ispitivanje dielektrične čvrstoće omotača kabla metodom pražnjenja (korona) (Revizija)

JUS N.C6.008 — Kablovi za radio-frekvencije. Merenje kapacitivnosti i kapacitivne nesimetrije (Revizija)

JUS N.C6.009 — Kablovi za radio-frekvencije. Metode ispitivanja jednoobraznosti efektivne karakteristične impedanse (Z_e) (Revizija)

JUS N.C6.010 — Kablovi za radio-frekvencije. Metode ispitivanja jednoobraznosti lokalne karakteristične impedanse (Z_x) (Revizija)

Nacrt „Naredbe o određivanju grafičke opreme koja se može stavljati u promet samo ako je snabdevena garantnim listom, tehničkim uputstvom i spiskom ovlašćenih servisa i o najmanjem trajanju garantnog roka za tu opremu“.

IS P R A V K A

U vezi sa brojem 2/80 JUS informacija molimo da uvažite ispravku u rubrici ANOTACIJE PREDLOGA JUGOSLOVENSKIH STANDARDA gde je greškom u grupi standarda iz oblasti elektromedicinskih uređaja i opreme otkucano JUS N.C5.206 i JUS N.C5.207 a ispravno glasi:

JUS N.S5.206 — Elektromedicinski uređaji i oprema. Kasete za rendgensko snimanje

JUS N.S5.207 — Elektromedicinski uređaji i oprema. Spajanje četvoropolnog visokonaponskog utikača i utičnice za medicinske rendgen-aparate

POZIV ZA PREDLAGANJE STRUČNJAKA ZA ČLANOVE KOMISIJA ZA STANDARDE

U vezi sa obrazovanjem komisija za standarde, član 18. Zakona o standardizaciji („Službeni list SFRJ“ br. 38/77 i sa saopštenjem broj 2 JUS informacija 22/78.) a u cilju pripremanja predloga jugoslovenskih standarda, mole se zainteresovane organizacije i zajednice, organizacije potrošača korisnika usluga, organi društveno-političkih zajednica, da predlože svoje stručnjake za odgovarajuću oblast Saveznom zavodu za standardizaciju, grupi za hemiju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35/IV, radi utvrđivanja liste za imenovanje komisije iz niže-navedene oblasti.

Predloge treba slati pismenim putem uz navođenje sledećih podataka u vezi sa predloženim članovima:

- naziv organizacije udruženog rada koja predlaže stručnjaka(e),
- adresa,
- telefon (teleks, telegram),
- ime i prezime stručnjaka, predstavnika organizacije udruženog rada,
- radno mesto i zvanje,
- naziv komisije za standarde za koju se stručnjak predlaže.

Na osnovu ovih podataka direktor Saveznog zavoda za standardizaciju donosi rešenje za rad u komisijama.

IZ OBLASTI INDUSTRIJE TEHNIČKE FOSFORNE KISELINE I NJENIH SOLI

Naziv komisije: Komisija za standarde iz oblasti industrije tehničke fosforne kiseline i njenih soli (Natrijum-tripolifosfat, drugi kondenzovani fosfati i ostale soli fosforne kiseline izuzev soli koje se upotrebljavaju kao veštačka đubriva)

SASTANCI KOJI ĆE SE ODRŽATI

A. II sastanak Komisije za PVC plastisole za zaptivne mase za poklopce i zatvarače za primenu u prehrambenoj industriji održaće se 20. februara 1980. godine u prostorijama Saveznog zavoda za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna br. 35, velika sala, sa početkom rada u 9 časova.

DNEVNI RED

1. Redakcija drugog prednacrta JUS G.C1.329 — Plastične mase PVC-plastisoli za zaptivne mase za poklopce staklenki i krunske zatvarače za boce

2. Razno.

B. Sastanak Komisije za standarde iz oblasti metoda utvrđivanja kvaliteta stočne hrane održaće se 21. februara 1980. godine u Poslovnoj zajednici za proizvodnju stočne hrane „Krmiva“, Beograd, Cara Haila Selasija broj 9 sa početkom u 9,30 časova.

DNEVNI RED:

Utvrđivanje definitivnog teksta standarda iz pomenute oblasti:

- JUS E.A1.078 — Određivanje celuloze
- JUS E.A1.079 — Određivanje celuloze (brzi postupak)
- JUS E.A1.100 — Određivanje karotina (brzi postupak)
- JUS E.A1.082 — Određivanje karotina i ksantofila
- JUS E.A1.083 — Određivanje u vodi rastvorljivih hlorida
- JUS E.A1.084 — Određivanje u vodi rastvorljivih hlorida
- JUS E.A1.085 — Određivanje sadržaja ukupnog fosfora spektrofotometrijski
- JUS E.A1.086 — Određivanje kalcijuma atomapsorpciono spektrofotometrijskom metodom
- JUS E.A1.087 — Određivanje skroba
- JUS E.A1.095 — Određivanje sadržaja vlage
- JUS E.A1.020 — Uzimanje uzoraka

C. Sastanak Komisije za antene održaće se 20. 21. i 22. februara 1980. godine u hotelu „Sloboda“, Bled, Prešernova 50, telefon 064—77-404 sa početkom u 10 časova, sa sledećim dnevnim redom:

1) utvrđivanje nacrtu jugoslovenskih standarda:

- JUS N.N6.501 — Radio-komunikacije. Antene za TV i radio-difuzni prijem u frekvencijskom opsegu od 30 MHz do 1000 MHz. Električne, mehaničke karakteristike i označavanje
- JUS N.N6.502 — Radio-komunikacije. Antene za TV i radio-difuzni prijem u frekvencijskom opsegu od 30 MHz do 1000 MHz. Metode merenja električnih karakteristika
- JUS N.N6.503 — Radio-komunikacije. Antene za TV i radio-difuzni prijem u frekvencijskom opsegu od 30 MHz do 1000 MHz. Metode merenja mehaničkih karakteristika i uticaja okoline
- JUS N.N6.504 — Radio-komunikacije. Antene za TV i radio-difuzni prijem u frekvencijskom opsegu od 30 MHz do 1000 MHz. Gra-

nične vrednosti za električne i mehaničke karakteristike

- 2) distribucija dokumentacije IEC za SC 12D za antene,
- 3) plan rada.

D. Sastanak Komisije za standarde iz oblasti olovniha akumulatora održaće se 26. februara 1980. godine, u Saveznom zavodu za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35/IV, soba 97, sa početkom u 9 časova.

DNEVNI RED:

1. Usvajanje zapisnika sa poslednje sednice
2. Razmatranje i usvajanje prednacrta jugoslovenskog standarda JUS N.J3.760 — Stacionarne akumulatorske baterije. Opšti zahtevi, uslovi kvaliteta i metode ispitivanja
3. Razmatranje revizije standarda JUS N.J3.726 — Polni izvodi i čepovi. Dimenzije i označavanje
4. Budući rad Komisije

E. Sastanak Komisije za izradu Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju u seizmičkim područjima, održaće se 26. i 27. februara 1980. godine u prostorijama Saveznog zavoda za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, u sali 97 na IV spratu, sa sledećim dnevnim redom:

- Definitivno usvajanje teksta Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju u seizmičkim područjima
- Početak rada Komisije je 26. februara 1980. godine u 9 časova.

F. Sastanak Stručne komisije za standarde iz oblasti mineralnih veziva održaće se 27. februara 1980. godine u Saveznom zavodu za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, sa početkom u 10 časova, sa sledećim dnevnim redom:

- utvrđivanje konačnog teksta sledećih standarda iz pomenute oblasti:
 - JUS B.C1.013 — Cementi niske i umerene toplotne hidratacije
 - JUS B.C1.015 — Aluminatni cementi. Definicije, klasifikacije i uslovi kvaliteta
 - JUS B.C1.021 — Aluminatni cementi. Uzimanje uzoraka i metode hemijskog ispitivanja

G. Sastanak članova Komisije za standarde iz oblasti bazne i elektrohemijske industrije — tehnička borna kiselina i njene soli, održaće se 4. i 5. marta 1980. godine, sa početkom u 9,30 časova, u zgradi Saveznog zavoda za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35, sala u prizemlju, sa sledećim dnevnim redom:

1. Razmatranje prednacrta jugoslovenskih standarda, prispelih mišljenja, primedbi i predloga za prednacrte i

izrade nacrtu jugoslovenskih standarda:

JUS H.B1.018 — Borna kiselina, tehnička. Tehnički uslovi

JUS H.B8.341 — Ispitivanje tehničke borne kiseline. Određivanje sadržaja borne kiseline. Volumetrijska metoda

JUS H.B8.348 — " Određivanje sadržaja hloriga. Volumetrijska metoda

JUS H.B8.349 — " Određivanje sadržaja sulfata. Turbidimetrijska metoda

JUS H.B8.350 — " Određivanje sadržaja fosfora. Spektrofotometrijska metoda

JUS H.B8.351 — " Određivanje sadržaja teških metala (kao Pb). Kolorimetrijska metoda

JUS H.B8.352 — " Određivanje sadržaja gvožđa. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.353 — " Određivanje sadržaja gvožđa. Metoda atomske apsorpcije

JUS H.B8.354 — " Određivanje sadržaja kalcijuma. Metoda atomske apsorpcije

JUS H.B8.355 — " Određivanje sadržaja magnezijuma. Metoda atomske apsorpcije

JUS H.B8.356 — " Određivanje sadržaja arsena. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.357 — Ispitivanje tehničke borne kiseline, tehničkog bor-oksida i tehničkog dinatrijum-tetraborata.

Određivanje sadržaja mangana. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.358 — " Određivanje sadržaja hroma. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.359 — " Određivanje sadržaja kobalta. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.360 — " Određivanje sadržaja nikla. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.361 — Ispitivanje tehničkog bor-oksida i tehničkog dinatrijum-tetraborata. Volumetrijska metoda

JUS H.B8.362 — Ispitivanje tehničkog bor-oksida, tehničkog dinatrijum-tetraborata i sirovih natrijum-borata

Određivanje sadržaja gvožđa. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.363 — " Određivanje sadržaja vode. Gravimetrijska metoda

JUS H.B8.364 — Ispitivanje sirovih natrijum-borata. Određivanje materija nerastvorljivih u alkalnoj sredini

i pripremanje rastvora za ispitivanja

JUS H.B8.365 — " Određivanje sadržaja ukupnog aluminijuma. Volumetrijska metoda

JUS H.B8.366 — " Određivanje sadržaja ukupnog titana. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.367 — " Određivanje sadržaja gvožđa rastvorljivog u alkalnoj sredini. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.368 — " Određivanje sadržaja aluminijuma rastvorljivog u alkalnoj sredini. Volumetrijska metoda

JUS H.B8.369 — " Određivanje sadržaja nikla rastvorljivog u alkalnoj sredini. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.370 — " Određivanje sadržaja bakra i mangana rastvorljivih u alkalnoj sredini. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.371 — " Određivanje sadržaja ukupnog silicijuma i sadržaja silicijuma rastvorljivog u alkalnoj sredini. Fotometrijska metoda

JUS H.B8.372 — " Određivanje sadržaja karbonata. Gravimetrijska metoda

2. Program daljeg rada na izradi prednacrtu, jugoslovenskih standarda iz oblasti bazne i elektrohemijske industrije — tehnička borna kiselina i njene soli.

ODRŽANI SASTANCI

- A. Sastanci Komisije za izradu, razmatranje i utvrđivanje predloga jugoslovenskih standarda iz oblasti bezbednosti aparata za domaćinstvo, održani su 17, 18. i 19. decembra 1979. godine u prostorijama hotela „Sloboda“ — Bled. Na sastanku su doneti sledeći zaključci:

1. Usvojeni su konačni predlozi tekstova sledećih jugoslovenskih standarda:
 - **JUS N.M1.020,**
 - **JUS N.M1.080,**
 - **JUS N.M1.140,**
 - **JUS N.M1.200,**
 - **JUS N.M2.011,**
 - **JUS N.M2.112,**
 - **JUS N.M2.160.**
2. Razmatran je jugoslovenski standard koji je na javnoj diskusiji **JUS N.M2.080.**

3. Data su tumačenja Naredbe o obaveznom atestiranju aparata za domaćinstvo i sugestije o primeni čl. 8 Zakona o standardizaciji u odnosu na standard JUS N.M1.001.
4. Razmatran je problem sastavnih delova u aparatima za domaćinstvo.
5. Budući rad. Zaključeno je da rad u 1980. bude usmeren na donošenje standarda za:
 - kuhinjske mašine
 - glačala za podove
 - ventilatore
 - protočne grejače vode
 - mikrotalasne pećnice
 - sobne klimatizere
 - nape
 - aparate za negu kože sa ultravioletnim i infracrvenim zracima
 - punjače akumulatora
 - mašine za mlevenje otpadaka hrane.

B. Sastanak Komisije za elektronsku opremu za merenja održan je 15. i 16. januara 1980. godine u Saveznom zavodu za standardizaciju u Beogradu i doneti su sledeći zaključci:

1. Prodiskutovan je tekst nacrt standarda JUS L.G7.101 i odlučeno je da se isti stavi na javnu diskusiju.
2. U okviru plana rada u 1980. godini radiće se sledeći nacrti standarda:
 - sprežni (interface) instrumenti sa računarom (osnova IEC 625-1, 1980.)
 - osciloskopi sa memorijom (osnova IEC 351-2)
 - merenje i analiza impulsa (osnova IEC 369-2)
 - mikrotalasni signal generator (osnova IEC 592).
3. Sledeći sastanak se planira za april/maj 1980. godine.

C. U vezi sa izradom programa standardizacije i tipizacije elektromedicinskih uređaja i opreme koji se priprema po nalogu SIV-a održan je 23. i 24. januara 1980. godine sastanak na Elektrotehničkom fakultetu na kome je usvojena koncepcija rada na izradi programa.

Formirana je koordinaciona grupa koja će se brinuti o svim aktivnostima tokom izrade programa kako organizacione tako i stručne prirode.

Dogovoreno je takođe da se formira radna komisija i utvrđen je spisak organizacija i pojedinaca koji će biti pozvani da učestvuju u ovom radu. Osnovni zadatak komisije će biti da obradi sve materijale koji služe kao osnova za izradu programa kao i da izvrši snimanja karakterističnih medicinskih objekata u raznim nivoima.

Predviđa se da se prvi sastanak Komisije održi u Sarajevu

12. i 13. marta 1980. godine u organizaciji Zavoda za javno zdravstvo SR BiH.

D. Sastanak Komisije za telekomunikacione kablove je održan u Saveznom zavodu za standardizaciju u Beogradu, 24. i 25. januara 1980. godine i doneti su sledeći zaključci:

- 1) Usvojeni su konačni tekstovi standarda JUS N.G6.073, JUS N.C6.000, JUS N.C6.002, JUS N.C6.003 i JUS N.C6.004.

Standard JUS N.C6.001 je usvojen osim tačke 2.2.3 (Potrebno je definisati „kabl velike dužine“)

Standard JUS N.C6.005 je usvojen osim tačke 3.1 (Potrebno je definisati **toleranciju** temperature od 21 °C, „dovoljnu količinu sumpornog cveta“, „dovoljnu jačinu natrijevog polisulfida“ i odgovarajući JUS za „preporučeni reagens“)

Formulaciju tačaka 2.2.3 (JUS N.C6.001) i 3.1 (JUS N.C6.005) predložiće FKS

Komisija će se o pomenutim tačkama izjasniti putem ankete.

- 2) Nacrti revizija standarda JUS N.C6.006, JUS N.C6.007, JUS N.C6.008, JUS N.C6.009 i JUS N.C6.010 su usaglašeni i odlučeno je da se stave na javnu diskusiju.
- 3) Nacrti revizija standarda JUS N.C6.006, 007, 008, 009, i 010 su usaglašeni i odlučeno je da stave na javnu diskusiju.
- 4) Nacrt revizije standarda N.C2.211 je prodiskutovan i zaključeno je da ga treba preraditi i to naročito tačke 3.2, 4.2 7, a zatim ga staviti na javnu diskusiju.
- 5) Revizija standarda N.C2.030 i N.C2.031 se odlaže da bi se radila dvovremeno sa standardima na koje se isti pozivaju.
- 6) Sledeći sastanak se planira za II polovinu marta/I polovinu aprila 1980. godine.

Važna napomena: U vezi realizacije utvrđenog plana rada neophodno je da u komisiju za telekomunikacione kablove prijave svoje stručnjake „ISKRA“ (Kranj, Ljubljana), „Tesla“ (Zagreb) od kojih se očekuje i dopuna plana rada.

E. Sastanak Radne grupe za Pravilnik o kvalitetu osvežavajućih pića, aromatizovanih sirupa i praškastih proizvoda za osvežavajuća pića održan je 5. februara 1980. godine u Saveznom zavodu za standardizaciju. Na sastanku je razmotren inicijalni tekst predloga Nacrta pravilnika o kvalitetu osvežavajućih pića, aromatizovanih sirupa i praškastih proizvoda za osvežavajuća pića. Na osnovu pripremljenog materijala i diskusije stručnjaka, izradiće se definitivni tekst Nacrta pomenutog pravilnika koji će zatim biti stavljen na javnu diskusiju.

„JUS informacije“ izdaje Savezni zavod za standardizaciju, primerci su besplatni, izlaze dva puta mesečno.
Adresa: Slobodana Penezića Krcuna 35, Beograd.
Telefoni: Centrala 644-066 i 682-099, grupa za rudarstvo i metalurgiju, lokal 348 i 349, grupa za građevinarstvo 379, grupa za hemiju 387 i 388, grupa za mašingradnju i saobraćaj 342, 343, grupa za elektroteh-

niku 380, 381, grupa za poljoprivredu i šumarstvo 376, 377, grupa za bezbednost i zaštitu životne sredine 350, grupa za razvoj, koordinaciju, međunarodnu saradnju i informacije 275, grupa za uređivanje znakova kvaliteta i atestiranje 286, urednik biltena 276
Standardoteka 237
Sekretar: 290

